

CERKVENI GLASBENIK.

Organ Cecilijinega društva v Ljubljani.

Izhaja po enkrat na mesec in velja za celo leto z muzikalno prilogo vred 2 gold., za ude Cecilijinega društva in za cerkve ljubljanske škofije 1 gold. 50 kr.

Vredništvo in opravišstvo je v hiši „Katoliškega društva rokodelskih pomočnikov“, Poljske ulice št. 10.

Spremljevanje koral z orglami.

(Jož. Lavtižar.)

III.

Kako naj se analizuje koral in kako se spremlja z orglami, kaže sledeči konkretni izgled:

Be - á - ta es, Vir - - go Ma - ri - a,

quae ó-mni-um por - tá - sti Cre - a - tó - rem: ge-nu-í - sti

qui te fe - cit, et in ae-tér - num pér - ma-nes Vir - - go.

To je offertorium v praznik Marijinega rojstva. H kateremu tonu spada napev? Končnica *g* nam kaže, da imamo tukaj sedmi (miksolidijski) ali pa osmi (hipomiksolidijski) ton. Obseg melodije, ki sega celo kvinto **pod** končnico, nam pojasnjuje, da je to osmi ton, čegar skala gre od *d-d*. Njegova reperkusija je **sol-ut** t. j. končnica mu je *g*, vladovalnica pa *c*. Glavnih odmorov je v pričujočem napevu pet, ki so zaznamovani s črtami, namreč: Be-ata es | Virgo Maria | quae omnium portasti Creatorem | genuisti qui te fecit | et in aeternum permanes Virgo. | Vsak se končuje s **sol** t. j. s končnico, ki je v oziru glasbene interpunkcije slična naši piki.

Harmonizacija te koralne točke bi bila naslednja:

Be - á - ta es,

Vir - - - go Ma - ri - a,

quae omnium por - ta - - sti Cre - a - to - - rem :

ge - nu - i - sti qui te fe - cit, et in ae - ter - num

per - manes Vir - - - go.

Transponovati nam je ni treba; pustili smo jo torej v leži, kakor je v izvorniku, ker nahajamo samo dvakrat visoki *d*, ki ga lahko skoraj vsak basist poje. Začetni besedi ste *Beata es*, ki je poje intonator brez orgel. Pri harmonizaciji vidimo trizvoke: *d*-moll, *e*-moll, *F*-dur, *G*-dur, *a*-moll, *B*-dur, *C*-dur in zmanjšana trizvoka na *h* in na *fis* kot sekstakorda. Sploh se čestokrat rabi sekstakord; saj je znano, da se jako prijetno glasi terca kot temelj v basu. Disonanc je zelo malo v navedenem izgledu, opozorujemo p. na septime, ki so zaznamovane z zvezdicami.

To torej je vsa umetnost, katero naj si prisvoji cerkveni pevovodja v svojem poslu. Priznavamo sicer, da je treba resnobe in vztrajnosti, ako se hoče kaj prida doseči. A vsaka dobra reč zahteva resnične volje in nekaj truda. Zato želimo, da bi se naša razprava, katero sklepamo s tim člankom, ne brala samo površno temuč tudi študirala, kakor njena važnost zasluži.

Razmerje med župnikom in cerkvenim pevovodjo.

P. Lambert Karner, benediktinec in župnijski oskrbnik v Gösing-u na Nižjem Avstrijskem je spisal jako zanimivo knjigo, ki je pred nekoliko mesci v tiskarni „sv. Norberta“ na Dunaji na svetlo prišla z naslovom „Der Clerus und die Kirchenmusik“. Naslov že sam kaže njeno vsebino,

razsvitljeno po mnogih notnih izgledih pokvarjene in dobre cerkvene glasbe. Ni nas volja knjigo drobiti in presojevati po njenih posameznih poglavjih; rečemo le „tolle, lege!“ Samo konečno razpravo „o razmerji med župnikom in cerkvenim pevovodjem“ hočemo tu podati svojim čitateljem, ker se nam jako važna dozdeva, zlasti gledé naših avstrijskih okoliščin.

Čestokrat se čuje ugovor: „Podučevanje v cerkvenem petji in cerkveni glasbi sploh naj ne bode toliko župnikova, kakor marveč skrb pevovodje, ki je večjidel ob enem šolski učitelj“. To je stvar imenitna, katera zahteva, da jo razjasnimo. — Je-li učitelj dolžan, otroke cerkvenih pesmi učiti? Da to vprašanje prav ocenimo, ozirajmo se na naslednje:

Vsled ukaza ministerstva za poduk in bogočastje z dné 8. jun. 1883. „ima se pri pevskem poduku v ljudskih šolah poleg patrijotičnih pesem gojiti tudi cerkveno petje“. — Na preparandijah ali učiteljiških ima se po razglasu z dné 31. jul. 1886. podučevati „v glasbi s posebnim ozirrom na cerkveno glasbo“. „Splošnim smotrom“ postavlja se poleg drugega „sposobnost na ljudskih šolah v petji podučevati;“ točka d pa veleva: „prisvojiti si zmožnost, cerkveno-ljudsko petje tako spremljevati, kakor zahteva njegovo bistvo in njegova dostojnost, dalje redno predavati lahke preludije ter ugajati najzmernejšim zahtevam gledé modulacije; tudi soznaniti se z notranjo uredbo orgel“. — Razglas c. kr. štajarskega deželnega šolskega sveta z dné 17. febr. 1887 zahteva med drugim v točki b: „Iz prakse (v orglanji) 1. Dovoljno spretnost v modulovanji ter v igranji prostih kadenc iz glave. 2. Prosto igranje preludija, ki si ga učenec sam izbere. 3. Na prvi pogled iz kake orglarske knjige igrati (vom Blatt spielen) cerkveno pesem in k nji spadajoči preludij. 4. Vaja v spremljevanji najimenitnejših cerkvenih responzorijev“ (toraj: koral). — Iz teh razglasov, v katerih zahteve do cerkveno-glasbene znanosti učiteljev stopnjevaje rastejo, se razvidi, da mora učitelj v šoli cerkveno ljudsko petje gojiti; logično pa je s tem tudi zvezana tirjatev, da učitelj razume cerkvene pesmi tudi z orglami brez pogrška spremljevati.

Kdo pa naj določi, katere pesmi da se imajo v cerkvi peti in ki jih toraj mora učitelj v šoli učiti in otroke vaditi? — Gotovo da župnik kot *rector ecclesiae*; kajti „cerkvene pesmi“ so, kakor že samo ime pové, zgolj notranja cerkvena stvar. Zdaj pa si dovoljujem vprašanje: Koliko pač utegne župnikov biti, katere učitelji poprašujejo, kakošnih cerkvenih pesmi naj bi otroke učili? — Ali, katerega župnika je že učitelj povabil, da bi bil pri vaji kake cerkvene pesmi navzoč? —

Res, da po naših sedanjih pravnih šolskih postavah učitelj kot taki ni zavezan to storiti, in če sv. Pavel pravi „*mulier taceat in ecclesia*“, si morda tudi marsikateri učitelj misli: „*parochus taceat in schola*“, da si tudi ta misel nikakor ni sv. Pavlu podobna. — Toda navedeni ministerski razglasi in ukazi dozdevajo se mi, ako se ne motim, kakor da bi nameravali postranski smoter, namreč da naj bi učitelj in župnik z združenimi močmi po vrednih cerkvenih pesmih narodu glasbeni vkus blažila in njegovo „nravno-nabožno“ izoliko pospeševala. Tako b moralo povsod biti; vendar pa bi moral

župnik kot „*rector ecclesiae*“ imeti pravico do prve besede pri določevanju cerkvenih pesmi.

Način, po katerem bi se mogla ta vzvišena svrha doseči, je prav za prav še dandanes isti, kakor ga je že cesar Jožef določil, ko je ukazal: „dass jeder Pfarrer und Fikarius . . . die behörige Mitaufsicht zu tragen habe, dass von denen Schulmaistern die im Singen dieser Lieder in der Schulanstalt und nach unterrichtet und sodann die Lieder in der Kirche mit der Orgel gesungen werden“. Dasi tudi je ta zlog zastarel, vendar se vsebina tudi z našim časom popolnem ujema. — Isto misel je rajniki Könen pri 18. glavnem zboru kolinskega cecilijinega društva tako-le izrazil: Porabim to priliko, da društvenike zopet prosim, naj bi poleg liturgičnega petja tudi narodno petje ter domačo cerkveno pesem s pravo ljubeznijo gojili. Pri teh naporih morejo naši cerkveni zbori sodelovati in veliko pomôči, da se povzdigne narodno petje; a faktor, kojemu glavna naloga pripada, je mladina, t. j. šola. Mladina mora vplivati na narodno petje. Zato je pa potrebno, da otroci pri šolski službi božji svoje narodne cerkvene pesmi lepo pojó. Ako se narodna cerkvena pesem surovo kriči: potem je zgubljena krasota njena, zgubljena njena boljšavna moč. Ta naloga, narodno cerkveno pesem lepo zvrševati, pripada v prvi vrsti — šoli. S tem pa gojitev narodnega petja po mladini še ni končana. Otroci naj narodne cerkvene pesmi ne prepevajo le zá-se pri šolski maši; pojó naj je tudi pri splošni službi božji: saj so otroci tudi del krščanske srenje. Tu pri splošni službi božji naj bodo otroci jedro skupnega petja vse srenje, oni naj nanj vplivajo, naj ga vodijo in oplemené. Toraj, gospóda moja (bilo je veliko učiteljev pri zborovanji), gojimo narodno cerkveno petje v onem stanji, kakoršno mu je najviša zakonita oblast v cerkvi nakazala; ono živo potrebuje vednega gojenja, da se ne izpridi ter tako svoji vzvišeni svrhi, t. j. nabožni vzbui izneveri.

(Dalje prih.)

D o p i s i.

Z Goriškega. (Konec). Predsedoval je vodja monsignor dr. Gabrijelčič. Pozdravi došle ude in goste. Omenja krize, katero je društvo prestalo; društvo si pridobiva zmiraj več tal v Slovincih — pa tudi Lahih. Mladi duhovniki, katerim se je cecilijanska glasba v obeh semeniščih priljubila, jo razširjajo v službah med Lahi. Dokaz napredka je tudi to, da se bode na praznik sv. Petra in Pavla v goriški stolnici pela Witt-ova maša. Dalje omenja, kako so se mu zamerili neki cecil. mladiči, podtikaje mu krive namene, in kako je bilo treba te vročekrvnike brzdati, da bi cecil. voz ne zavozil, — in da zaradi onega sumničenja nikakor več noče sprejeti predsedstva, katero je bil prevzel le po mnogem prigovarjanji. Zaradi paritété, ker je cecil. društvo za celo nadškofijo in zaradi nekaj navzočih Neslovencev, tolmači slednjič glavne poteze govora tudi talijanski.

Na to prečita tajnik svoje poročilo, iz katerega povzamemo, da je društvo v tem času polagoma in dosledno napredovalo, da je cerkvena oblast na naši strani, da je sploh skoro vsa duhovščina, vsaj slovenska, vpisana v naše društvo — vse to dokaz, da so naša načela vendar le prava in po zmislu sv. katoliške cerkve, torej cecil. petje ne le samo dovoljeno, ampak celó priporočeno. Zaradi šibkih svojih moči in nam neugodnih razmer je društvo delovalo ne toliko na zunaj, kakor na znotraj. Izdalo je v zadnjih letih II. in III. zvezek „Cerkvene Pesmarice“, obsegajoča ljudske cerkvene napeve in D. Fajgelj-a 24 figuriranih pred- in poiger, ktere slednje so žele pri vseh strokovnjakih

zaslužno hvalo. Žal, da jih naši organisti le redko igrajo, ker jim niso kos, nekateri pa nimajo še pravega okusa za nje. Se vé, da takim organistom, ki komaj note poznajo, ki leto in dan le par akordov premetavajo, ki nimajo ne šole, ne okusa, takim sploh cecilijanske stvari ne bodo nikdar dopadale, — za take nobeden skladatelj ne sklada. Dalje omenja muzikalne produkcije v Dornbergu, ki je šla — kar se muzikalne strani tiče — prav dobro in je društvu častno osvetlilo lice. Kar se pa tiče neoficijelnega dela, ni šlo vse gladko, ampak slišati smo morali neke trde, neužitne muzikalne zapreke, prečne lege, disonanc; sploh smo morali zapaziti, da pri vsem tem nemuzikalnem delu na Š. vrtu ni bilo nobenega — takta! Slednjič še omenja umrlih udov, in jim želi, naj se disonance tega življenja, skozi katere so se morali prebiti, jim spremené tam gori sredi angeljskih korov in zborov v večne konsonance, v večno harmonijo in soglasje.

Blagajnikovo poročilo nam navede 536 glđ. dohodkov in 451 glđ. stroškov; tedaj lep preostanek zraven onega, kar ima še potirjati.

Za tem se je raznovrstno debatovalo. Gg. pevcem se je izrekla zahvala na požrtvovalnosti in trudu. Predlagalo se je, naj bi društvo privabilo v svojo sredo tudi italijansko narodnost, in v ta namen misel sprožila, vsakej narodnosti poseben odbor odbrati; naj bi društvo poskrbelo lepe, pa lahke skladbe, katere bi se pevci z manjšim trudom učili in laže izvrševali. Ali temu se je ugovarjalo, da lahko skladati se pravi slabo ali trivilno skladatai. Ako so pevci šibki, naj počó enoglasno; tudi tako petje, prav izpeljano, se glasi veličastno. Vsaj imamo mnogo maš in drugih reči za en glas postavljenih, kakor od Witt-a, Fajgelj-a, Lavtižar-ja i. dr. Pred vsem je pa treba umnega in spretnega orglavca, zatoraj se je zopet govorilo o toliko potrebnih orglarski šoli, katero naj bi vodil učitelj, ki je obiskal prej Ratisbonski orglarski kurz. A tega dobiti je velika težava, ker duhovnikov nam ne preostaje, in svetnih se nam ne ponuja. Slednjič se je obljubila našemu mlademu skladatelju majhna podpora, ko bi šel v Ratisbono se višje izobrazit. Tudi prevzv. knezo-nadškof poseže večkrat v debato, in obljubi podporo orglarskejši šoli od cerkvene strani, v kolikor bodo razmere to dopuščale. Nekdo je stavil tudi predlog, naj bi kdo veččakov današnje petje na koru in pri altarji ocenil in razjasnil, kar se je pa zaradi pomanjkanja časa za sedaj odklonilo. Osvetljuje nam pa ta predlog vneto društvenikov in potrebo poučevalnih tečajev. Naj bi novi odbor nam več takih poučevanj oskrbel. Pred odhodom nam še prevzv. knezo-nadškof priporoči skrbeti za petje v pravem cerkvenem duhu, obeča društvu zmiraj naklonjen biti in ga tudi po mogočnosti podpirati. Posebno povdarja, da naše društvo ni narodno, ne slovensko, ne talijansko, ampak je katoliško, v katerem je prostora za obe narodnosti in da obžaluje nekega lista zahtevo po slovanski liturgiji, katero on osebno čisla in ji ni nasproten, katera pa vendar ni mogoča v naši nadškofjši vsled izjave sv. očeta, ki je proti njemu govoril nastopno: „Non permetto e permetterò mai la liturgia slava nella diocesi di Gorizia“. Po odhodu prevzvenega gospoda vladike so se vršile volitve, in so bili enoglasno voljeni: J. Baje, vodja gluhonemov, predsednik; prof. T. Čerin, podpredsednik; dr. Sedej, tajnik; prof. H. Zorn, blagajnik; A. Harmel, glasb. vodja; monsignor prof. Alpi (Italijan), Cibič, Zega, Lavrenčič, odborniki.

S tem je bil končan občni zbor; Bog daj srečo še naprej! Zanimanje je bilo veliko, naša stvar procvita; katoliški shod na Dunaji menda tudi pri nas vpliva.

Po popoldanski produkciji je bila še majhna koncertna zabava, pri kateri je 12 bogoslovcev-Čehov prav spretno godlo nekaj slovanskih komadov, in za to vsa hvala monsignoru vodju.

Iz južnega Štajerja. Vi me vprašate, gospod vrednik, kako da je s cerkvenim petjem v naši vladikovini, kjer smo po neumornem prizadevanji žalibog le prerano umrlega dr. Kukoviča pred dvema letoma cecilijino društvo ustanovili! Žalibog, pri najboljši bolji Vam ne morem ugodnega odgovora dati ter nisem v stanu, Vam kaj posebno veselega poročati. Da ideja, s tolikim navdušenjem sprožena ter s tolikimi nadami v tir spravljena, ne napreduje, ni zakrivilo sedanje vodstvo cecilijinega društva. Z veseljem priznavamo, da je to v najboljših rokah. Težko je najti moža, kateri za vse lepo in dobro

osobito v cerkvenem oziru vnet, bi tako gorel za lepoto in slovesnost službe božje, kakor prečastiti gospod kanonik in vodja duhovnega semenišča v Mariboru, Franjo Ogradi. Njemu se moramo zahvaliti, da pravo cecilijansko petje vsaj v semenišči, — kjer bogoslovci redno cerkveno petje pri cerkvi sv. Alojzija oskrbujejo, — zavetje ima. Tudi slavni stolni kapitel je pokazal, da se ne odteguje vplivu velikih idej, ktere so se rodile na polji emancipacije cerkvenih věd in umetnostij. Popeva sedaj cerkveni „officium“ na koru iz Pustetovih knjig, koje edine so od rimske stolice za cerkveno rabo potrjene.

Toda pri vseh teh in enakih posameznih hvalevrednih naporih, vendar ne moremo zabilježiti posebnega napredka v reformi cerkvenega petja. Vzrok tej žalostni prikazni je pred vsem pomanjkovanje temeljitega muzikalnega naobraženja pri organistih in pevovodjih. Istina je, da na c. kr. vadnici v Mariboru tamošnji učitelj godbe učiteljskim pripravnikom uže prvi red iz orglanja dá — in sicer pri izpitu koncem četrtega leta, — ako le zloglasni M. Haydn-ov „Hier liegt vor deiner Majestät“ povoljno igrati znajo. Pri takih načelih je umevno, da skoraj ni pripravnika najti, kateri bi najložji „praeudium“ vsaj kolikor toliko pravilno igral. Ni se tedaj čuditi, ako se mora celo po mestnih cerkvah slišati orglanje brez takta, brez vodilne misli, brez pravilne harmonične zveze v vedno enih in istih že obrabljenih akordih. Če pa organistom v ogromni večini gledé njih prve in najbližniše stroke ne moreš dati spričevala sposobnosti, kako naj bi bili še le sposobni pevski kor voditi in pevce in pekinje prešinjati z onim duhom, kateri iz srca cerkve zahaja ter s sveto silo vpliva na srca vernih? Nekoliko boljše je v tem oziru v onih krajih, kjer so nastavljeni kot organisti učenci ljubljanske orglarske šole, ali pa učitelji, koji so vsled lastnega veselja, nadarjenosti ter marljivosti se dalje naobraževali ter temeljitejše priučili kraljevi umetnosti, sv. glasi. — Druga velika zapreka živahnejšega napredka v reformi cerkvene glasbe, osobito po mestih in trgih naše vladikovine, je ljuti narodnostni boj, kojega mora slovensko ljudstvo ob mejah bítí proti ptujim nasilnikom. „Inter arma silent musae“. Ob času bojev ni misliti na razvitek umetnostij. Ravno poslednja okoliščina dela po mestih večje zapreke cerkvenemu petju, kakor si morebiti častiti čitatelj misliš!

Iz vsega tega sledi, da so tla sicer za cerkveni napredek jako vnete vladikovine za zdaj za vspešno reformo cerkvenega polja še neugodna, akoravno moramo priznavati, da ima častita duhovščina najboljšo voljo, in da se tudi v resnici na nekaterih krajih sicer tiho pa marljivo deluje. Pred vsem bi se moralo na to gledati, da se učiteljski pripravniki temeljitejši v glasbi v obče, v cerkveni glasbi posebej izgojujejo, da se nikjer in nikoli ne nastavljajo kot organiste samouki in mojstri skaze brez vsacega glasbenega znanja, da se, kadar bo izpraznjeno mesto stolnega organista, nastavi na prvostolnici mož v cerkveni glasbi historično-estetično in liturgično naobražen; potem se je nadejati, da za reformacijo „in capite“ nastopi na stolnici tudi reformacija „in membris“ — preosnova cerkvenega petja v drugih cerkvah na deželi. Quod Deus benignissime prospiciat!

Iz Vipavske doline, konec julija. Na Nemškem so precej razširjene cecilijanske podružnice na deželi. Tudi pri nas se je pred nekaj leti ustanovila Gorenjska s sedežem v Kranji. Pričakovalo se je, da ji bodo tudi drugod s časoma sestrice sledile, pa do sedaj mi ni še nobena znana.

Tudi na Vipavskem se je pred nekaj leti nameravalo, da bi cerkveno društvo pripomoglo še bolj povzdigniti petje v cerkvi, a do danes ga tudi še ni, in ga menda še z lepa ne bo. Nekatere že ime: „cecilijansko“ ostraši, ker ne vedo, kaj to pomeni. Saj je celó nek organist zmajeval z glavo, ko mu je pevovodja pravil, da „lepa cerkvena pesem pravilno, kakor je postavljena, peta, to je cecilijansko“. Pri društvu je treba tudi gmotne podpore, ta pa kaj rada počasi izostaja, da nazadnje tudi res izostane. Brez okroglega še pa kaj takega težko zdrži, in tako je z društvu sploh križ.

Zadnji čas se je pri nas nastopila druga pot. Po Vipavskih duhovnijah imajo sèm pa tja še precej dobre cerkvene zборе. Večinoma pojó le možki. V veliki cerkvi Matere Božje v Logu je vsako leto na veliki in mali Šmaren shod. Iz daljnih krajev pride čez 10.000 ljudi na božjo pot. Sprožila se je misel, kaj, ko bi se omenjena dneva zbrali tudi

cerkveni pevci iz raznih duhovnij v Logu. V prostorni cerkvi bi 40 ali 50 pevcev ne bilo preveč. Napravil bi se že prej skupni program, pevci bi se v svojem kraju vadili, a nedeljo pred Marijnim praznikom bi bila skupna glavna skušnja v Logu.

Za letos so se domenili cerkveni pevci iz trga Vipave in iz Šturja. Oba zbora šteteta do 30 pevcev, bi bilo že nekaj za prvi poskus. Pogačnikova latinska maša in druge vloge strogo cerkvenega duha, vse *de die*, je določeno za veliki Šmaren. K letu pa upamo da stopijo v naš krog še drugi. Na Gočah, na Slapu, v Št. Vidu imajo dobre zборе in do Loga ni tako daleč. Ko bi tudi ti pristopili, bi bilo prisotnih nad 50 pevcev. Gotovo lep zbor.

Podpira naše podjetje tudi to, ker je ta dneva služba božja po vseh duhovnijah zjutraj, da gredó ljudje k veliki sv. maši ob 10. uri v Log, kakor tudi duhovniki pomagat spovedovati in azistovati. Tako pevci v domači cerkvi ne bi nič zamudili.

To bi sicer ne bila pravilna cecilijanska podružnica, a dosegel bi se skoro isti namen. Dve cerkveni produkciji na leto pred tako obilnem občinstvom! Nekaj sadú bi gotovo obrodilo. Ljudje bi se privadili pravega duha v cerkvenih skladbah in častno bi bilo tudi za Vipavske pevce, ko bi združenimi močmi pokazali, kaj da znajo.

Naj še pristavim, da se je v Štiriji, na meji kranjski ustanovilo pevsko društvo. C. kr. vlada je pravila že potrdila in odbor se je že izvolil. Načelnik društvu je ondotni duhoven. Namen društvu je: gojiti pravo narodno in pravo cerkveno petje. Začetek obeta trden obstanek. Podpirajočih udov je že okoli 30; svojo sobo si je društvo že izbralo in prvo nedeljo avgusta napravi glasbeno veselico iz čigar dohodka si hoče omisliti novi harmonij. Tako se bodo stari pevci vadili in novi učili z lastnim instrumentom v svoji sobi.

Da bodo podpirajoči udje tolikanj rajši dajali letni goldinar, obljubilo je nekaj prijateljev dajati društvu svoje časopise. Ob nedeljah imajo ljudje oddihljeje, ker se v tovarnah ne dela. Takrat se bodo zbirali v društveni sobi eni k čitanju, drugi k petju. Tem potom bode društvo delovalo za omiko na narodnem kakor cerkvenem polji. Cerkevni zbor šteje zdaj 16 pevcev, a počasi se bode gotovo podvojil, ko društvo enkrat prične svoje delovanje. Toliko čitateljem „C. Glasb.-a“ na znanje. Naj spoznajo iz tega, da se v 3 ure dolgi a ozki dolini za orjaškim Nanosom goji cerkveno in narodno pravilno petje.

Škofja Loka, 20. julija. Dne 15. julija izročili smo truplo predrazega nam in prežgodaj umrlega mestnega župnika, č. g. Blaža Šokliča, njivi božji, da ondi čaka veličastnega vstajenja. Ko se je dne 12. t. m. ob 1/47 zvečer po mestu glas raznesel, da je g. župnik umrl, čulo se je od vsih strani zdihovanje in glasni jok zaradi velike izgube, ki je nas zadela. Saj je pa rajnik v resnici bil mož po volji božji, ki je neprenehoma delal za dušni blagor svojih župljanov in za olepšavo cerkvá, župnijske in podružnic. „Kinč hiše božje“, bilo mu je geslo, ki se ga je držal. Veliko svota 29 tisoč goldinarjev porabil je za vse cerkve, ki so po njegovem trudu s pomočjo radodarnih rók zdaj vse prenovljene in s potrebnimi stvarmi preskrbljene. Blagi pokojnik je bil tudi dober pevec in prijatelj pravega cerkvenega petja; z njegovo pomočjo vvedlo se je ono v mestni župnijski cerkvi, kajti bodi orglavec ali cerkveni pevovodja še tako vnet cecilijanec, — ako ga ne podpirata enako mišljenje in roka župnika, je ves trud zaman. Rajnik cecilijanskemu (ali ako kdo rajši sliši: cerkvenemu) petju ni nikoli nasprotoval; priporočal je zmiraj, naj se dela počasi in previdno in s tem se je marsikaj doseglo. Skrbel je tudi zato, da se je pevcem in pevkam kakih 100 gld. razdelilo za letno darilo; razveselil jih je tudi sam večkrat s kako drugo stvarjo. Potrebne cerkvene muzikalije mu niso bile zadnja briga, kajti v 8 letih kupljenih je bilo za 80 gld. latinskih maš in drugih cerkvenih skladb. Nameraval je napraviti še nove orgle, katerih smo silno silno potrebni; a žalibože, da tega ni dosegel. Bog mu daj tacega naslednika, ki bode spolnil to srčno željo blazega rajnkega župnika.

Rajnik g. župnik je bil resnega lica, a dobrega srca; vsakdo je pri njem vse lahko opravil. Bil je prijazen, potrpečljiv, dober svetovalec in je brez nevolje marsikomu rad iz zadrege pomagal; a bil je tudi odkritosrčen, da je vsakemu brez razločka stanu resnico povedal. Prav zato ga je pa tudi spoštovalo vse prebivalstvo; in o tem splošnem spošto-

vANJI je pričal njegov velikanski pogreb, katerega se je udeležilo poleg 40 duhovnikov nebrojna množica župljanov in tujcev, premožnih in revnih, kateri so vsi goreče molili: Bog daj blagemu župniku po njegovem neumornem delovanju večni mir in pokoj!

Razne reči.

— „Orglarska šola Cecil. društva v Ljubljani“ je zaključila šolsko leto 1888/89 z javnim izpraševanjem (12. jul.) in z zahvalno sv. mašo (13. jul.). Izmed 20 učencev oglasilo se jih je bilo 9 odhodnikov za preskušajo. Dostal je eden z odliko; 3 so bili spoznani „sposobnimi za orglarsko službo“; 4 manje sposobnimi, eden „nesposobnim“. — Novo šolsko leto se prične torek, dne 17. septembra ob 8. uri zjutraj. Novinci naj prinesejo seboj dobra spričevala (vsaj ljudske šole in od g. župnika spričevalo lepega uravnega obnašanja, dober glasbeni posluš in čist glas ter naj se prej oglaš pri vodji orgl. šole, g. Ant. Foerster-ji. Učenci ljubljanske škofije se bodo podučevali brezplačno; učenci drugih škofij pa bodo plačevali po 5 gl. učnine za vsako polletje.

— Bogoslovska fakultéta v Würzburg-u je o priliki 1200letnice sv. Kilijana († 689) imenovala preč. g. Fr. X. Haberl-a v Regensburgu doktorjem *theologiae honoris causa*. — Iz srca čestitamo!

† Dne 27. jul. umrl je za tuberkulozo v dunajski bolnišnici naš rojak gospod Blaž Fischer, znani virtuoz na kontrabasu. Z nenavadno marljivostjo pospel se je bil do slavnega umetnika. Blag mu spomin, njegovi duši pa večni mir!

Dopisnica vredništva. G.—k-u. — Ljubezen do resnice nas nagiba, da svoji izjavi, nahajajoči se v 6. št. „C. Gl.“ str. 48, o „novo najdenem J. Gallus-ovem rokopisu: Veni Sancti Spiritus“ nastopno pristavimo. Dne 6. julija prejeli smo od dunajskega glasbenega strokovnjaka gospoda prof. B-a, na čigar prvi odgovor, à tudi vsled notranjih znakov smo bili poslano nam partituro neavtentično obsodili, ta-le dopis: „Pred nekoliko dnevi prišel je k meni doktorand g. J. M. ter mi povedal, da se dvomljivi Gallus-ov Veni v c. kr. dvorni knjižnici resnično nahaja pod št. 16705 (torej ne 16704). Včeraj sem zopet sam ondi preiskaval in našel, da je skladba avtentična in natanko prepisana. Stavek je jako prost (sehr einfach) in pripada prehodni dobi Gallus-ovi. Žal, da je v knjižnici precej nereda“. — Dne 16. jul. pa nam je došel od gospoda J. M-ja list, ki se tako-le glasi: Slavno vredništvo! Ko je po spričevanju g. profesorja B-a dokazano, da je zadevni motét res Gallus-ov, ter da se nahaja v c. kr. knjižnici, treba le še, da po nasvetu g. profesorja naslednje prijavim. MS. Nr. 16704 sestoji iz dveh, posebej vezanih delov. Zunanje razlikujoče znamenje je od iste roke, katera je tekst pisala; na prvem zvezku „Liber primus“, na drugem „Liber secundus“. Le-ta „Liber secundus“, v kojem se motét „Veni s Sp.“ nahaja, ni bil dan g. prof. B-u, ko se je hotel o motétu prepričati; pokazali so mu le prvi zvezek. Dozdeva se mi pa tudi, da so v zadnjem času imenik predružačili; kajti „Liber secundus“ nahaja se zdaj kot samostalni „volumen“ pod znakom 16705. — Ker je stvar taka, ne bode sl. vredništvu težavno, opazko svojo z dne 1. junija popraviti. Da pa svoje besede pristojno podprem, izprosil sem si potrjujoči podpis g. profesorja B-a. Konečno naj še opomnim, da se ta motét še v nobenem tiskanem delu, ne v izvornih, niti v drugotnih izdajah ne nahaja; tudi ne v zbirnih delih — k večjemu morda v „Opus Musicum Harmoniarum“, do katerega pa še do danes nisem mogel priti“.

Ako toraj danes se enkrat ves račun po posamnih členih pregledamo, pridemo do posledka, da je bil nas sklep v 6. št. „C. Gl.-a“ po takrat nam danih praemisah (t. j. skladba sama na sebi, katera kaže pomanjkljivosti — za Gallus-a nenavadne, in katero tudi g. prof. B. smatra „jako prosto“ ter izviraajo iz Gallus-ove prehodne dobe; in drugič prvi dopis g. B-a, v katerem pravi, da pod št. 16704 se nahajajo Lassus-ove skladbe) opravičen in pravilen. Da je treba pri starinah opreznosti, nas dovolj uči n. pr. dolga pravda o „Kraljedvorskem rokopisu. Drugi dopis g. B-a in list g. drd.-a J. M.-ja (oba zgoraj natisnena) pa zdaj dovolj dokazujeta, da je zadevni motét „Veni s Sp.“ avtentičen ter da g. J. M-ju pripada čast najdenja, katero mu danes radi pripoznamo. — Le še eno vprašanje si dovoljujemo, namreč: Kaj pa z našimi Gallus-ovimi, o katerih ste pisali, da jih je g. drd. M. v dvorni knjižnici našel? — Prav radovedni smo in drugi z nami.

Pridana je listu 8. števil. prilog.

Odgovorni vrednik lista Janez Gnjenda. — Odgovorni vrednik glasb. priloge Anton Foerster. Zalaga Cecilijino društvo. — Tiska R. Milic.